ČERVENÉ BARETY

SPRAVODAJ KLUBU VOJENSKÝCH VÝSADKÁROV ❑ OBLASTNÝ VÝBOR BRATISLAVA

Ročník VII. Číslo 2. 28. 3. 2007

Galéria osobností parašutizmu na Slovensku

Žiaľ mnohí z tých, čo stáli pri zrode výsadkových jednotiek Československej armády, nie sú už medzi nami. Venujme im spomienku! Tým, ktorí ešte žijú, vzdajme hold a poďakujme sa za prácu vo vojenskej činnosti, ktorá nás už roky spája.

Genmjr. Juraj Pivoluska

Narodil sa 16.9.1919 v Gbeloch, zomrel 1.12.2005 v Trenčíne. Rodičia pochádzali z Očovej, tam prežil aj svoje detstvo a vychodil základnú školu. Neskoršie ako šofér nastúpil do poľnohospodárskej školy v pave, kde sa ako 16-ročný zapojil do odboja. Ako 19-ročný mal byť agronómom ale vstúpil dobrovoľne do armády. V roku 1940 bol vo Vojenskej akadémii v Banskej Bystrici vyradený v hodnosti poručíka. Prvé praktické skúsenosti z vojenskej služby získal na fronte v roku 1941-1942.

Na jar 1943 ako 24 ročný zastával funkciu veliteľa pešej roty s hodnosťou nadporučíka. V tom čase bola jeho jednotka na sústredení na Oremovom Laze, odkiaľ odišli na front.

Tŕnistá a plná dramatického napätia bola cesta slovenských vojakov povolaných na východný front. Vyše dvetisíc Slovákov v „Prevolaní k slovenskému národu a armáde„ svojim podpisom potvrdilo, že chce bojovať za novú Československú republiku.

Jedným z nich bol aj dôstojník z povolania v slovenskej armáde npor. Juraj Pivoluska

Pokračovanie na str. 3

Výročná členská schôdza KVV Bratislava

Dňa 26. 1.2007 sa uskutočnila Výročná členská schôdza Klubu vojenských výsadkárov Bratislava. Zúčastnilo sa jej 33 členov a 22 hostí. Z KVV ČR to boli hostia z Prostejova, na čele s prezidentom J. Starým, z Prahy, Brna, Zlína, Lušteníc. Hostí z KVV SR viedol predseda A.Múdry, ďalej to boli kolegovia z Trenčína, Banskej Bystrice, Trenčína a plk. V.Švárny z Klubu Slovenského leteckého zväzu M. R. Štefánika. Schôdzu viedol člen výboru J. Tuček.

Po výsadkárskej hymne urobil hodnotenie činnosti klubu za rok 2006 predseda V. Gajdoš. Vo svojom hodnotení konštatoval, že sa podarilo splniť všetky úlohy na kvalitnej úrovni a mnohé i naviac.

Ako hlavná úloha pre rok 2006 bolo zabezpečiť dokončenie a osadenie pomníka Štefanovi Baničovi , slovenskému tvorcovi padáka v jeho rodisku v Smoleniciach. S touto úlohou sme sa pasovali takmer 3 roky – hlavne čo sa týka finančnej stránky. Nakoniec za pomoci MO SR, jeho výtvarného štúdia, obce Smolenice, ale hlavne zbierky členov KVV českej a slovenskej republiky sa to podarilo a mohli sme 9.6.2006 slávnostne tento pomník odhaliť. Samotné odhalenie pomníka bolo na vysokej úrovni, za prítomnosti členov mnohých klubov, ale hlavne za veľkého záujmu širokej verejnosti.

Ďalšou našou akciou, ktorá sa veľmi vydarila, bola Výstava

Pokračovanie na str. 2

Prednáška v klube

Na poslednej februárovej schôdzi mali naši členovia možnosť nevšedného zážitku. Z Prostějova k nám meral cestu jeden zberateľ, ktorého pozná v republike snáď každý, kto čuchol k parašutizmu. Miroslav Řepka. Bol taký ochotný a nezištne sa s nami podelil o svoje poznatky so zberateľstvom odznakov s parašutistickou a leteckou tématikou. Nie každého to zaujíma, takže po našej pravidelnej klubovej schôdzi zostali nadšenci paraodznakov na besede a vypočuli si veľmi zaujímavé rozprávanie o tejto jeho zberateľskej záľube, o histórii jednotlivých odznakoch jeho zbierky, ako sa k nim dostal, čo treba podstúpiť, aké komplikované výmeny urobiť s inými zberateľmi, aby sa presne ten odznak po ktorom „srdce piští“ dostal do jeho vlastníctva. Niektoré odznaky majú veľmi zaujímavú históriu, boli vo vlastníctve ľudí, ktorí si ani len neuvedomovali, aký cenný „poklad“ vlastnia.

Pokračovanie na str. 9

... výročná členská schôdza ...

padákov, odznakov, medailí a ďalšieho parašutistického materiálu, ktorú sme organizovali v Moste pri Bratislave. Zúčastnili sme sa taktiež mnohých akcií, ktoré organizovali iné kluby. Napr. Pietneho aktu kladenia vencov v Resslovej ulici v Prahe, pri príležitosti 43. výročia atentátu na Heydricha, Medzinárodného viacboja hliadok KVV v Jívovej u Olomouca, výstupu na Slemä, zájazdu po stopách 2. čs. parasadantnej brigády v Nowosielcach – Poľsko, so zástavkami na Dukle a položením venca na budove paradesantnej brigády v Prešove. Naši členovia sa pravidelne zúčastňovali i zoskokov padákom v Dubnici, Lučnci a Martine.

Správu o hospodárení predniesol hospodár KVV P. Franík, ktorý zdôraznil, že KVV hospodáril dobre a zostal nám dostatok finančných prostriedok i na ďalší rok činnosti. Revíznu správu predniesol M. Feješ, ktorý vyslovil plné absolutórium práci hospodára klubu.

Po nich nasledovalo vyznamenanie za dlhoročnú prácu v klube Pamätnou medailou V.Gajdoša, J.Tučka a P.Franíka. Za prácu vo výbore a zisk titulu Majstra SR veteránov v zoskoku padákom obdržali medaile M. Feješ, J. Meheš, A. Georgievský, V.Timura. Pamätnú medajlu KVV ČR dostal J. Poláček. Boli udelené i ďakovné listy našim členom a jednotlivým klubom Českej a slovenskej republiky.

Krátko nato prišiel na našu Výročnú schôdzu, po prílete z inšpekčnej cesty do Kandaháru v Afganistáne minister obrany SR František Kašický. Bola to pre nás veľmi milá návšteva. Po krátkom uvítaní J. Tučkom a V. Gajdošom sa ujal slova v ktorom poďakoval Klubom vojenských výsadkárov za doterajšiu aktívnu prácu a bohatú činnosť. Vyzdvihol najmä podiel klubov na oboznamovaní členov a verejnosti so vznikom a históriou výsadkárov, s ich účasťou v bojoch na svetových bojiskách za našu slobodu, približovaní histórie vzniku výsadkových jednotiek po 2.sv. vojne a podiele výsadkových jednotiek na prezentácii ozbrojených síl na verejnosti. Vyzdvihol tiež pomoc pri zabezpečovaní profesionalizácie Slovenskej armády. V závere svojho prejavu prisľúbil pomoc na zabezpečení hlavnej akcie KVV SR v roku 2007, t. j. Stretnutiu vojenských výsadkárov v dňoch 29.6.-1.7.2007, ktoré sa uskutoční v Žiline za účasti cca 400 členov Českej a Slovenskej republiky. Pripomenul, že tohto stretnutia by sa rád zúčastnil

Po jeho príhovore mu podpredseda J. Tuček odovzdal čerstvý výtlačok Červené barety a členské odznaky klubu. Pretože členovia klubu ako i hostia mali tiež k dispozície aktuálne číslo Červené barety, nenechali si ujsť príležitosť získať podpis od pána ministra.

Po diskusii k predneseným správam bola diskusia, schválenie plánu práce a voľba nového výboru. Pretože je v klube zvykom rotácia predsedu klubu – dva roky vojak, dva roky civil, po plk. V. Gajdošovi sa stal predsedom športový parašutista Pavel Franík. Podpredsedom klubu bol zvolený plk. Ing. J. Tuček, CSc.

V záverečnom slove J. Tuček požiadal všetkých členov ešte ku kvalitnejšej, aktívnej každodennej práci, tak aby sme mali radosť z klubového života.

Po skončení - ako ináč - i teraz prebehla bohatá tombola a po nej ešte dosť dlhšie trvajúca neviazaná zábava.

Pavel Franík
KVV Bratislava

... galéria osobností parašutizmu ...

Juraj Pivoluska nastupuje do gondoly upútaného balóna na zoskok. Jefremov 1944.

Ich úlohou bolo bojovať proti Červenej armáde. Bolo to obdobie, keď už bolo po bleskovom ťažení nemeckých armád, pod krycím heslom "Barbarosa". Vtedy namiesto slávneho víťazstva, pohltil Stalingradský kotol tisícky nemeckých vojakov. Slovenskí vojaci sa v týchto bojoch dostali až do priestorov Kaukazu. Situácia v tomto období bola pre vojakov slovenskej armády veľmi kritická a preto mnohí hľadali cestu k Červenej armáde. To sa podarilo aj celému 3 práporu 21. pešieho pluku 30.10.1943 v osade Oľgievka, ktorého príslušníkom bol aj npor. Juraj Pivoluska.

Začiatkom januára 1944 sa dostal do zberného zajateckého tábora v Usmani a odtiaľ do tvoriacej sa čs. armády v Jefremove. Tam sa začala organizovať paradesantná brigáda, ktorej velil pplk V. Přikryl. Mala 2 714 mužov a žien, ktorých bolo 70 % Slovákov. Tu absolvoval prvé zoskoky padákom z upútaného balóna a lietadla, cez deň i v noci. Stretol sa tu i s niektorými neskoršími organizátormi partizánskeho hnutia na Slovensku, napr. s rotným E.Bielikom a čat Ušiakom. Po skončení výcviku bol uskutočnený presun smerom na Kursk a Kijev do ukrajinského mesta Proskurov, kde pokračoval v zdokonaľovacom výcviku. Do prvých bojov zasiahla jeho jednotka v priestore osady Pielnia. Koncom augusta ho zastihla správa o vypuknutí SNP. Začiatkom septembra je uskutočnený presun do Przemyslu. Predtým, než bol naplánovaný odlet na pomoc SNP zúčastnil sa bojov o Karpaty v rámci zostavy Červenej armády.

Letecký presun na Slovensko, na pomoc SNP sa uskutočňoval postupne od 26.9.1944 do 19.10.1944. Všetci príslušníci po prelete na Slovensko boli ihneď nasadzovaní do bojov v miestach, kde to bolo z hľadiska obrany najnutnejšie. Jeho rota bola ubytovaná v Badíne, kde dostal aj prvé správy o situácii, ktorá nebola priaznivá. V bojoch bola nasadzovaná na najchúlostivejšie úseky frontu, kde sa Nemci tlačili do smeru na Zvolen a Banskú Bystricu. Po bojoch v Karpatoch mu v rote zostalo len 37 vojakov. No na nich sa dalo spoľahnúť aj v najťažších bojoch a situáciách . Mali už za sebou veľké bojové skúsenosti. Jeho rota sa úspešne zapájala do obrany proti útočiacim Nemcom. V noci z 26. na 27. 10. 1944 dostali rozkaz na ústup. Po ňom prešli k zhromaždisku kde sa znovu po bojoch organizovala 2.parabrigáda. Budúcim cieľom bolo dostať sa cez Chabenec na druhú stranu a prispôsobiť sa na partizánsky spôsob boja. Zažili aj známy „Pochod smrti". Ich pôsobisko bolo blízko Hornej Lehoty a Dolnej Lehoty, až do spojenia sa s Červenou armádou dňa 19.2.1945.

Z prava J. Pivoluska, gen. Svoboda a neznámy výsadkár

Po skončení 2.sv. vojny pracoval na rôznych veliteľských stupňoch a štáboch v ČSA. V roku 1956 absolvoval školu generálneho štábu v Moskve. Po jej ukončení bol veliteľom Východného vojenského okruhu. Mal vážnu dopravnú nehodu. Po vyliečení robil veliteľa Vojenskej školy Jána Žižku v Bratislave a Banskej Bystrici.

V r. 1970 napísal knihu „Parabrigáda„. Je v nej opísaná historická cesta príslušníkov paradesantnej brigády. Je časťou histórie Slovenského národa. V tomto roku tiež odchádza do Varšavy, ako vojenský pridelenec. Výraznou mierou sa podieľal na vybudovaní vojenského pamätníka v Nowosielci (PĽR). Pri svojej práci požíval vážnosť aj ostatných pridelencov. Svedčí o tom aj fakt že dostal od prezidenta USA Buscha, pozvánku na súkromnú návštevu USA. Túto však nevyužil.

V roku 1976 odišiel do dôchodku. Bol držiteľom 13 československých, 6 sovietskych, 3 poľských vyznamenaní a medailí, jedného vyznamenania Slovenského štátu z r. 1942. Medzi nimi boli napr.: Rád práce, Rád Červenej zástavy, Rád Červenej hviezdy, Tri Československé vojnové kríže, Za Chrabrosť, Rád SNP I. tr., Za Chrabrosť, Zlatá hviezda hrdinu ČSSR, Rád vlasteneckej vojny II. stupňa, Za Víťazstvo nad Nemeckom, Strieborný kríž – Militari Virtuti, Dôstojnícky kríž – Rádu oslobodenia Poľska a rady ďalších vyznamenaní.

Emil Tencer
KVV Banská Bystrica

Plk. In memoriam Jozef Gabčík

Narodil sa 8.4.1912 v obci Poluvsie v okrese Žilina, svoj život ako rotmajster ukončil po atentáte na Heydricha 18.6.1942 ranou z pištole v krypte kostola sv. Cyrila a Metoděje v Prahe. Narodil sa v chudobnej rodine roľníka. Mal dvoch bratov a sestru.

Po ukončení základnej školy v Poluvsí sa vyučil za kováča a zámočníka. Po absolvovaní vojenskej základnej služby v rokoch 1934-1939 pôsobil

Rotmistr Josef Gabčík

Blahoželáme k životným jubileám

Ing. Ľubici Šuplatovej
60 rokov

Ing. Mikulášovi Effenbergerovi
65 rokov

Ivanovi Kluvánkovi
80 rokov

Ivanovi Nemčekovi
80 rokov

Jane Kováčovej
65 rokov

Zvláštní vydání

ATENTÁT

na Zastupujícího říšského protektora

Deset milionů K odměny

VÝNOS

ako ďalejslúžiaci poddôstojník v hodnosti čatára u pešieho pluku 14 v Košiciach. Po smrti svojho brata, na žiadosť otca, bol prepustený do zálohy. Od roku 1937 bol zamestnaný v továrni na výrobu chemických bojových látok v Žiline.

Koncom roka 1939 odišiel cez Poľsko do Francúzska kde musel vstúpiť do Cudzineckej légie. V prvých dňoch vojny opustil Alžírsko a nastúpil službu v čs. zahraničnej armáde v Agde. Zúčastnil sa francúzskeho ťaženia a za prejavenú statočnosť bol vyznamenaný. Po príchode do Veľkej Británie bol zaradený k 1. práporu 1. zmiešanej brigády, kde konal službu ako zástupca veliteľa 2. čaty 3. roty. Ako jeden z prvých sa dobrovoľne prihlásil k plneniu bojových úloh na okupovanom území. Prešiel špeciálnym výcvikom v Škótsku, na farmách Garramor a Camusdarrach a po jeho ukončení bol zaradený do operácie ANTHROPOID. Vlastný kurz trval zhruba 4 týždne, dával základné teoretické i praktické znalosti útočného boja a položil základ návykového jednania v krízových situáciách. Cieľom kurzu bolo i zvýšenie celkovej fyzickej a psychickej odolnosti parašutistov. Súčasťou bola i fyzická príprava, poľný výcvik, boj zblízka, používanie výbušnín, rádiotelegrafický výcvik, spravodajská a topografická príprava. Na kurz útočného boja nadväzoval kurz vzdušného výcviku neďaleko letiska Ringway pri Manchesteri. Dvojtýždenný kurz bol zameraný na zoskoky padákom z uptúteného balónu a z lietadiel.

Operácia ANHROPOID mala za úlohu zlikvidovanie dvoch hlavných osôb, ktoré stáli v čele neľútostného teroru na území protektorátu R. Heydricha a K.H.Franka. V noci z 28.na 29.12.1941 odštartovalo z letiska Tangmere štvormotorové lietadlo Handley-Page Halifax pod vedením kpt R. C. Hockeya, aby po lete a zoskoku pristáli J. Gabčík a J. Kubiš na zasneženom poli neďaleko Nehvizd u Prahy. Samotný akt atentátu na Heydricha bol vykonaný dňa 27. 5. 1942. Pri nej bol Heydrich ťažko zranený a 4.6.1942 zraneniam podľahol.

J. Gabčík a J. Kubiš po tomto atentáte spolu s ostatnými parašutistami nachádzajúcimi sa v Prahe (A. Opálka, J. Švarc, J. Valčík, J. Hrubý, J. Bublík) sa ukryli v Ressslovej ulici, v kostole sv. Cyrila Metoděje. Po zrade parašutistu K. Čurdu obkľúčili kostol elitné jednotky SS. V hrdinskom boji s nacistickou presilou sa všetci výsadkári bránili až do posledného náboja. Ten použili na ukončenie života pre seba. Ani jeden tak nezradil prísahu, ktorú dali pred odletom z Anglicka na plánovanú akciu. J. Gabčík bol In memoriam povýšený na kapitána. 22.11.2005 bol povýšený do hodnosti plk. In memoriam.

Pavel Franík
KVV Bratislava

Plk. Vendelín Mikuš

Narodil sa 20.10.1922 v maloroľníckej rodine v Nižnej pri Piešťanoch. Zomrel 25.1.2006 v Zohore. Po ukončení štúdia, ako dvadsaťročný nastupuje v roku 1942 na základnú vojenskú službu k jazdeckému prieskumnému oddielu v Bratislave. Veliteľom družstva mu bol neskorší spolubojovník Alojz Cabadaj. Po základnom výcviku bol prevelený k motorizovanému prieskumnému oddielu do Trnavy. Tam čakal na odchod vojenským transportom na východný front, kde v tom čase už zúrili ťažké boje, medzi útočiacimi nemeckými jednotkami a Červenou armádou. Stalo sa tak 21.6.1943 a cieľovou stanicou bola Alexe-

jovka na Kryme. Ich úlohou tam bolo hliadkovať na železničných tratiach. Neskôr boli prevelení do Brilevky a odtiaľ do Olgievky. Tam boli 30.10.1943 nasadení do boja proti Červenej armáde.

V ten deň však Vendelín Mikuš so svojimi spolubojovníkmi prechádza na stranu Červenej armády a zapája sa do protifašistického odboja. Odtransportovali ich do zajateckého tábora v Usmani, kde bol vykonávaný nábor do formujúcej sa čs. armády. Prihlásil sa a 9. januára 1944 sa stáva v Jefremove príslušníkom Čs. samostatnej paradesantnej brigády. Bol zaradený do protilietadlového oddielu. Vykonáva okrem inej vojenskej činnosti aj tvrdý parašutistický výcvik a prvý zoskok padákom z lietadla.

Po vypuknutí SNP sa dobrovoľne hlási na pomoc Slovensku. Bol však zaradený k 38. armáde, ktorá sa zúčastnila karpatsko-dukelskej operácie. Po dobytí miest Dukla, Novoslieskaja a ďalších bol presunutý do Krosna na letisko Krosčenka, kde čakali na prelet do Banskej Bystrice. V októbri 1944 pristáva Vendelín Mikuš so svojou 2.čs. paradesantnou jednotkou na pôde letiska Tri Duby. Zapája sa do bojov v SNP. Jeho jednotka operuje v priestore Dobrá Niva, Badín, Zvolen a urputne bráni vydobyté oslobodené územie Stredného Slovenska pred útočiacimi fašistami. Po čiastočnom potlačení SNP pôsobí v partizánskej jednotke, ktorá bojuje v priestore Hriadeľ, Lučatín a Ľubietová. Je to jedno z jeho najťažších období života. 20.2.1945 prechádza cez Bujakovo na oslobodené územie do Brezna nad Hronom, kde pre neho končí 2. sv. vojna.

Po ukončení 2. sv. vojny neodchádza do civilu, ale stáva sa vojakom z povolania. Ako dôstojník ČSA dlhých 37 rokov vykonáva službu v rôznych posádkach na Slovensku. Ako veliteľ a funkcionár pôsobil v armáde až do 31.12.1980, kedy odchádza do zálohy. Práca v armáde mu však veľmi chýbala a preto ďalších 10 rokov pracuje ako stavebný technik na Vojenskej správe budov v Bratislave, odkiaľ odchádza na zaslúžený odpočinok.

Ani vo svojom pokročilom veku však nezostáva mimo spoločenského diania. Pracuje v SZPB a najmä aktívne sa zapája do práce v Klube vojenských výsadkárov až do konca svojho života.

Jeho účasť na frontoch 2.sv.vojny, v SNP, ako i práca v ČSA bola ocenená mnohými sovietskymi, poľskými a československými vyznamenaniami. Je to Čs.vojnový kríž 1939, Poľská strieborná medaila, medaila Za pobiedu, Čs. pamätná medaila 1945, Pamätná medaila SNP, medaila 30 rokov Víťazstva, Za zásluhy o obranu vlasti , Dukelská pamätná medaila, medaila 20. výročia SNP, medaila 50. výročia vzniku ČSR a medaila Víťazstva nad Nemeckom. K dlhému počtu vyznamenaní sa radí aj medaila Za víťazstvo vo Veľkej vlasteneckej vojne, medaila Za zásluhy o ČSĽA, Rád vlasteneckej vojny, medaila M.R.Štefánika a mnohé ďalšie. Pri príležitosti 59.výročia Dňa víťazstva nad fašizmom ho minister obrany SR dňa 7.5.2004 povýšil do hodnosti plukovníka.

Na sklonku svojho života žil so svojou druhou manželkou Marienkou, ktorá sa o neho obetavo starala až do posledných chvíľ jeho náročného života.

Pavel Franík
KVV Bratislava

Drobné správy

- Pri príležitosti VČS boli kolegom Ing. V. Gajdošovi, Ing. J. Tučkovi, CSc., za dlhoročnú prácu vo funkcii predsedu KVV a zabezpečenie realizácie pomníka Š. Baničovi, P. Franíkovi za dlhoročnú prácu hospodára a vydávanie časopisu Červené barety, udelené medaile Za Zásluhy, Pamätné medaile kolegom PhDr.V.Timurovi, J. Poláčkovi, Ing. A. Georgievskému, M. Feješovi, J. Mehešovi, za pomoc pri zabezpečení pomníka Š. Baničovi a reprezentáciu klubu pri Majstrovstvách Slovenska veteránov v zoskoku padákom. Ďakovné listy Ing. Ľ. Šúplatovej za prácu vo výbore a zabezpečení realizácie pomníka Š. Baničovi a Mgr. P. Obúlanému, za prácu vo výbore MUDr. J. Kupec-kému, M. Georgijevskému a H. Feketeovej. I. Bučkovi, M. Hermannovej, JuDr. Zrnekovi, Ing. B. Pätoprstej, za finančnú sponzorskú činnosť, Mgr. V. Schneiderovi, J. Matuškovi, za aktívnu pomoc pri zabezpečovaní činnosti KVV, Pplk. Z. Sigmondovi za aktívnu dopisovateľskú činnosť. Za aktívnu spoluprácu medzi klubmi bol udelený ďakovný list KVV Prostejov, Praha, Zlín, Brno, Žilina, B. Bystrica, Trenčín, KVV SR, Klubu letcov Bratislava. Všetkým blahoželáme a ďakujeme.
- Dostali sme tiež pozdrav z Kanady, kde nám ďakuje za informácie z KVV náš kolega Lacko Hreha. Blahoželá novému výboru veľa úspechov a teší sa na skoré stretnutie s nami (opäť len v rámci dovolenky).
- 17.2.2007 sa zúčastnili naši členovia V. Gajdoš a P. Franík VČS v Banskej Bystrici. Novým predsedom KVV B. Bystrica sa stal náš dobrý priateľ – kolega Pavel Vojtek. Tým sa asi premiestni trochu južnejšie schôdzková činnosť tohto klubu.

Na krídlach Luftwaffe – Ostrov v Stredozemnom mori

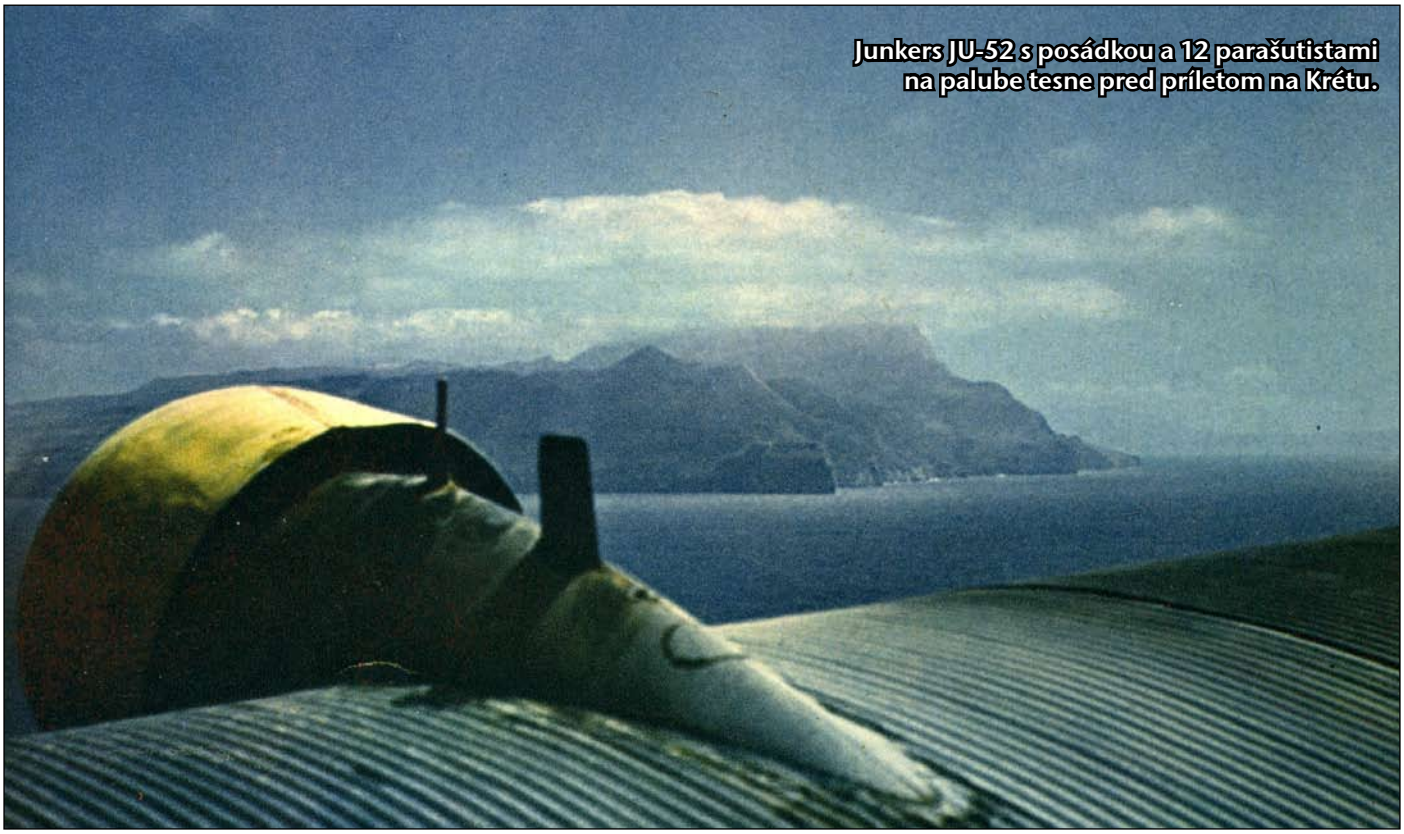

Junkers JU-52 s posádkou a 12 parašutistami na palube tesne pred príletom na Krétu.

Hranicu medzi Maďarskom a Juhosláviou som prešiel v živote niekoľkokrát. Zvyčajne bez väčších ťažkostí. Tentoraz ma ale maďarský colník prekvapil otázkou :„Pane, aký je účel Vašej cesty„ ? S nedôverou pozrel na mňa.

Bolo to po nežnej revolúcii v Československu, kedy došlo k rozdeleniu dvoch národov na dva územné celky. Aj politická situácia u nás bola nečitateľná, neprehľadná a kyslá ako víno, ktoré ešte nevykvasilo. Zahraničie pozorne sledovalo, čo sa u nás deje. „Musím si vybaviť rodinné záležitosti notárskeho charakteru „ – odvetil som pohotovo. V mojej batožine sa skutočne nachádzali doklady pre dedičské konanie, propagačný materiál pre podnikanie a dokumenty Slovenského červeného kríža pre humanitnú pomoc. Colník sa pousmial. „A myslíte si, že Vám to verím„? V tom čase totiž táto hranica bola stredobodom pozornosti pašerákov, šmelinárov a pokútnych predavačov pohonných hmôt. Porušovanie embarga OSN tu bolo na dennom poriadku. To už bolo priveľa na atraktívnu spolucestujúcu, sediacu vedľa mňa. Zdvihla z očí slnečné okuliare a jej milý úsmev zmenil sa na zlovestný pohľad. Zrejme to zabralo. Hraničná závora sa otvorila a náš Renault 25 si to šinul s nami ďalej po cestách v smere na Belehrad. S obavami, ale pozeráme do budúcnosti, ktorá na nás čakala.

Motorové vozidlo nakoniec zakotvilo v garáži jedného z vidieckych sídiel. Cesta vojenským autom už nebola taká pohodlná. Hrboľatá neudržovaná vozovka a časť nefunkčnej autostrády Belehrad – Zagreb nám pripomenuli, že na týchto miestach už dávno neboli cestári. Zastavuje nás hliadka kontrolného stanovišťa OSN. Sú to ruskí vojaci. Ležérne sedia na zemi pri pancierovom aute obklopenom vrecami s pieskom a ostnatými zátarasami. Jedia z vojenských esšálok a pozerajú na nás. Doklady sú v poriadku, môžeme pokračovať v ceste. V ceste do zakázanej oblasti, zakázaného mesta. Je to Vukovar. Mesto, ktoré postihla katastrofa. Len tu neďaleko nás stoja oproti sebe dve znepriatelené armády. Armády Srbskej krajiny a Chorvátska. Každú chvíľu môže dôjsť k opätovným bojom, môžu padať míny a delostrelecké granáty. Bože – prebieha mi mysľou – tak takto vyzerá časť kultúrnej Európy 40 rokov po Druhej svetovej vojne. Ako by už ľudia nemali dosť toho utrpenia. Len nedávno tu skončili ťažké boje. Z vojenského presadám do osobného vozidla. Šofér ma upozorňuje : „Je tu prísny zákaz fotografovania . „Otvára kufor auta a ukazuje: „Tu mám komínek vojenskej rovnošaty, výsadkársky baret a nabitý samopal. Ak by sa niečo strhlo, som pripravený k boju !“ Chápem ho. A to, že je výsadkárom mi imponuje. Pýtať sa ho kde, kedy a ako zoskočil z lietadla, aký bol jeho výcvik, na to nie je čas. S hrôzou pozerám, aké sú následky bojov. Zničené rozstrieľané domy, trosky v uliciach, nezostal kameň na kameni. „A tam, ukazuje mi rukou, sú v ruinách obchodného domu ešte nepochované obete pouličných bojov“. Napriek zákazu vyťahujem fotografický aparát a robím niekoľko záberov. Vo Vukovare nachádzam obrazy skazy, nenávisti a ľudskej krutosti. Nachádzam tu aj hmatateľný príklad neschopnosti dvoch susediacich národov žiť v mieri a pokoji, jeden vedľa druhého.

Táto oblasť nepokojného Balkánu sa stala stredobodom pozornosti aj v minulosti. Z histórie vieme, že tu niekde

v Sarajeve môžeme hľadať zárodky Prvej svetovej vojny. Táto poznačila všetky národy Európy. Prešli desaťročia a nemeckí generáli opäť dumajú nad mapou Európy a ich pozornosť sa obracia na Balkán. Písal sa rok 1941 a armáda hitlerovského Nemecka sústreďuje na svojich východných hraniciach svoje vojsko. Vojenský plán Barbarossa už leží na stole. Je pripravený k realizácii. Skôr, ako sa vydal Adolf Hitler so svojou armádou na východ proti tzv. boľševickému Rusku, rozhodol sa ešte pre jeden veľmi dôležitý krok : Bolo to obsadenie Balkánu. Zo strategického hľadiska sa nedalo nič namietať, všetko bolo jasné: bez ropy, ktorá sa ťažila v Rumunsku, nebolo možné vyrobiť benzín a naftu, potrebnú pre vojnu, zvanú „Blitzkrieg“. Prípadné zničenie rumunských ropných polí pri Ploješti sa stalo reálnou hrozbou zo strany spojeneckých lietadiel. Tieto sa nachádzali v Stredozemnom mori a Grécku. Tomu bolo potrebné preventívne zabrániť.

V ranných hodinách 6.apríla 1941 prekročili Nemecké vojská hranice Juhoslávie. Ich motorizované jednotky sa blížili k elehradu. Súčasné nemecké letectvo Luftwaffe zaútočilo na mesto zo vzduchu. Toho istého dňa nemecké jednotky bez vypovedania vojny prekročili aj hranice Grécka a blížili sa k Aténam. Napadnutí Gréci sa statočne bránili. Nemohli však odolať presile útočníkov a vydali sa na ústup. V boji im pomáhali aj vojenské jednotky Veľkej Británie. Nakoľko Briti mali pomer tankov 1:5 oproti nemeckým, museli taktiež vydať rozkaz na ústup. Armádnemu veleniu bolo jasné, že dôjde k evakuácii polostrova, čo sa aj stalo. Po troch týždňoch bojov, Grécko kapitulovalo. V Juhoslávii boli Nemci úspešnejší. Táto sa vzdala o týždeň skôr, teda 17. apríla 1941. Juhoslovanské jednotky pod velením maršala Tita ale ustúpili do hôr, nikdy sa nevzdali a prešli na partizánsky spôsob boja.

Do bojov o Grécko zasiahli úspešne aj Nemecké výsadkové jednotky pod priamym velením nám známeho generála Kurta Studenta. Bol to vzdušný parašutistický výsadok na Korintský prieplav, spájajúci Egejské a Jadranské more. Most pri meste Korint sa však parašutistom nepodarilo zachrániť. Zblúdilá strela, ktorá zasiahla systém výbušnín na konštrukcii mostu spôsobila jeho samovoľné vyhodenie do povetria. Ani po tomto veľkom úspechu Nemeckej armády v juhovýchodnej Európe sa Nemecké vojská nezastavili. Nastali ďalšie horúčkovité vojenské prípravy. Rysovala sa jedna z najdramatickejších operácií nemeckej armády južne od Grécka v Stredozemnom mori – útok na ostrov Kréta. Túto vojenskú operáciu nariadil osobne Adolf Hitler. Cítil nebezpečenstvo, ktoré mu hrozí, ak nezničí Britské jednotky v Stredozemnom mori. A hlavne ostrov Kréta mu ležal v žalúdku a spôsoboval nevoľnosť. Liekom na túto chorobu sa stal veliteľ výsadkových jednotiek generál Kurt Student. Vodca Nemeckej ríše ho osobne poveril, aby viedol túto dôležitú vojenskú operáciu pod krycím názvom „Merkúr“.

Ostrov v Stredozemnom mori zvaní Kréta, patrí dnes popri ostrove Cyprus, Rhodos alebo Malta k najatraktívnejším ostrovom Stredomoria. Tisíce rekreantov prichádzajú na tieto miesta, aby strávili príjemnú dovolenku a upevnili svoje zdravie. Nachádzajú sa tu pláže s priezračnou čistou vodou, typická stredomorská klíma a krásny horský masív, tiahnuci sa od západu na východ. Známe sú tiež olivové háje, pamiatky mínejskej civilizácie. Možno tu obdivovať aj typickú architektúru s preslávenými miestami, kde stáli labyrintové paláce. Tento najväčší grécky ostrov sa stal v posledných rokoch jedným z najvyhľadávanejších miest pre turistov z celého sveta. Tvorí prírodnú hranicu medzi Afrikou a Európou. Je opradený aj množstvom bájnych eposov a mýtov, ktoré čerpajú námety hlavne z bohatej histórie ostrova . Južná časť ostrova je málo obývaná. Nachádzajú sa tu len rybárske osady a skalnaté pobrežie. Všetok život ostrova sa sústredil na jeho severnej strane. A práve táto oblasť, otočená ku gréckej pevnine, sa stala ťažiskom vojenskej operácie Merkúr v roku 1941.

Nemecká invázia na ostrov sa začala na svitaní dňa 20. mája

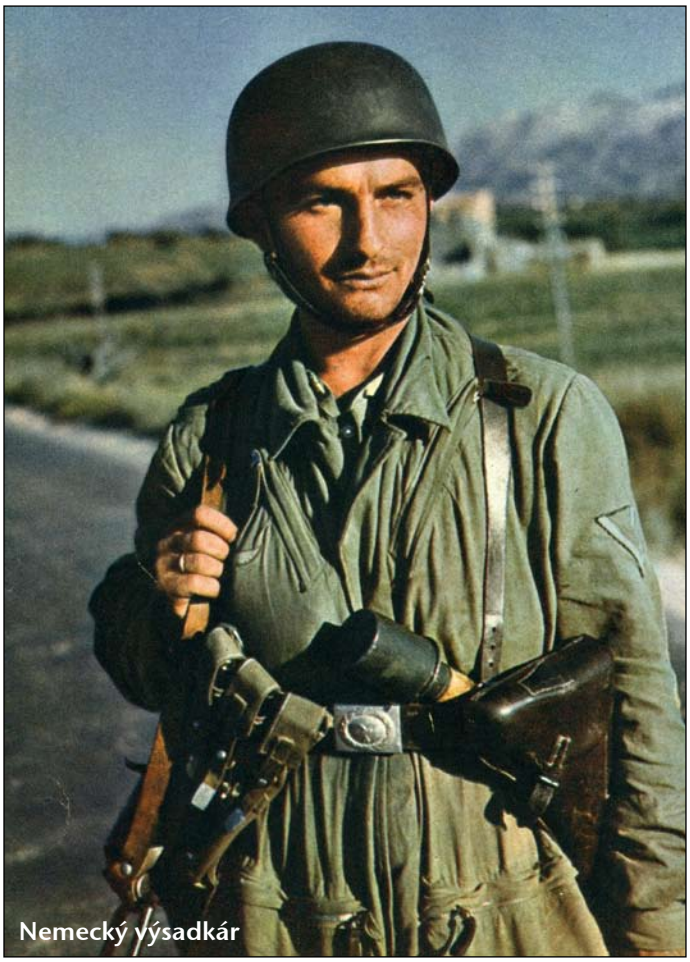
Nemecký výsadkár

He 111 čistili bombami na Kréte doskokové plochy pre výsadkárov. Nemci ich stihli vyrobiť viac ako 7 300.

Títo chlapci ešte netušia, čo za peklo ich na Kréte čaká.

1941. Predchádzalo jej ťažké bombardovanie vzdušnými silami Luftwaffe. Bomby smerovali na ohniská protivzdušnej obrany nepriateľa a jeho obranné postavenia. V tom istom čase sa blížila zo severu k ostrovu prvá vlna päťsto dopravných lietadiel Junkers Ju 52 s výsadkármi, pripravenými na zoskok. V každom lietadle sedelo dvanásť parašutistov. Cieľom útoku sa stali štyri najväčšie prístavy, ležiace na pobreží ostrova. Súčasne sa mali výsadkári zmocniť aj troch letísk a vytvoriť podmienky pre pristátie bezmotorových klzákov a lietadiel s vojenskou technikou. Po prílete k zoskokovej zóne dostali výsadkári pokyn k zaveseniu výťažného lana a príprave. V tomto okamžiku pripevnili karabínky na oceľové lano, ktoré prebiehalo po celej dĺžke interiéru lietadla. Na to prvý výsadkár v rade pristúpil pred otvorené dvere a zaujal predpísaný postoj. Po vydaní rozkazu opustil lietadlo a padal s roztiahnutými rukami k zemi z výšky 150 metrov. Nastali dramatické sekundy. Ako to v skutočnosti bolo, o tom neskôr vypovedá nemecký výsadkár poddôstojník Lingg. Ktorý prežil inváziu na Krétu : „ Pristúpil som k dverám lietadla a prúd vzduchu mi vyrazil dych. Vyskočil som a kým sa mi s prudkým trhnutím otvoril padák, urobil som vo vzduchu dva alebo tri kotrmelce. Zmohol som sa iba na dve slová : „Vďaka Bohu“ ! Všetko zatiaľ prebiehalo dobre, najhoršie malo ešte len prísť.“ Poddôstojník Lingg mal pravdu. Na zemi ho totiž čakali pripravení spojenecký vojaci. Pretože Spojenci rozlúštili nemecké zašifrované depeše, o invázii vedeli už vopred. Stačili sa dôkladne pripraviť a uviedli svojich vojakov do bojovej pohotovosti. Nemeckí výsadkári sa ocitli v prudkej paľbe skôr, ako pristáli na krétskej pôde. Vlna za vlnou prilietali nemecké dopravné lietadlá nad Krétu a vysadzovali parašutistov. Rozpútali sa ťažké boje pri mestách Maleme, Chánia, Rethymnone, a Heraklione. Proti nemeckým výsadkárom v počte 22-tisíc, ktorí tu pristáli v priebehu troch dní, stálo viac ako 30-tisíc vojakov z Veľkej Británie, Nového Zélandu, Grécka alebo Egypta. Celým ostrovom sa rozliehala streľba z protilietadlových diel, mínometov, guľometov a iných pechotných zbraní. Spojenci sa snažili zničiť útočníkov ešte vo vzduchu, skôr ako pristáli na zemi. Veľa dopravných lietadiel, letiacich v malej výške, bolo zasiahnutých a stali sa ľahkou korisťou protilietadlovej obrany. Napriek veľkým stratám nemecké ozbrojené sily pomaly, ale iste rozširovali svoju vládu nad ostrovom. Výsadkárom sa podarilo zajať tisíce spojeneckých vojakov, ktorí sa nakoniec vzdali. Bojov na Kréte sa osobne zúčastnil aj generál Kurt Student, ktorý osobne riadil vojenské operácie. Jedinou zásobovacou trasou nemeckej armády bola obloha. Stredozemné more bolo pod kontrolou Britského námorníctva. Potvrdzujú to aj dva neúspešné pokusy nemeckého námorníctva vylodiť sa na Kréte a priviesť posily.

Posádky Junkersov pri študovaní miesta vysadenia.

Vidiac beznádejnú a neutešenú situáciu pre Spojenecké vojská, novozélandský generál Bernard Freyberg vydal rozkaz na evakuáciu ostrova. Táto bola ukončená po desiatych dňoch bojov, dňa 30. mája 1941. Spojenecké vojská sa stiahli do Severnej Afriky. Bilancia bojov pre Nemcov bola ale hrozivá. Na Kréte zahynul každý štvrtý nemecký výsadkár. Ďalšia štvrtina parašutistov utrpela ľahšie alebo ťažké poranenia v boji alebo pri pristavaní na skalnatej pôde ostrova. Hoci Nemecké výsadkové jednotky na Kréte zvíťazili a obdržali vavríny víťazstva, ich veliteľ generál Kurt Student mal na túto vojenskú operáciu trpké spomienky: „Vo mne, ako veliteľovi nemeckých výsadkových vojsk, vyvoláva trpké spomienky už len vyslovenie mena Kréta. Keď som túto operáciu navrhoval, tragicky som sa prepočítal. Moja chyba zavinila nie len stratu mnohých výsadkárov, ktorých som považoval takmer za svojich synov, ale v konečnom dôsledku aj zrušenie nemeckých výsadkových zbraní, ktoré som sám zakladal„!

Aj napriek výhradám k vojenskej operácii nemeckej armády pod krycím názvom Merkúr, našla si táto svoje pevné miesto v histórii Druhej svetovej vojny. Bola to najväčšia a najrozsiahlejšia výsadková operácia všetkých čias v histórii nemeckého letectva.

Alexander Georgievský
KVV Bratislava

Dokončenie v budúcom čísle : Výsadkári v Afrike.

KREMNICA – OČOVÁ 1955 – 1957

Roku 1953 byla v Kremnici na místě dnešního psychiatrického ústavu zřízena tříletá vojenská škola s názvem Škola důstojnickeho dorostu, obor letecký a protiletadlový. Po přísném výběru jak politických, tak školních výsledků a zdravotních prohlídek v Ústavě leteckého zdraví v Praze – Dejvicích v Kremnici pak nastoupilo v roku 1953 přes tři sta žáku, ke kterým roku 1954 přibyly další tři stovky.

Škola připravovala žáky od patnácti let po tři roky ke vstupu do vojenského Leteckého a Protiletadlového učiliště. Studia měla být zhruba po šesti letech ukončena vyřazením mladých poručíku armády. To snad byl původní záměr, protože zřejmě nebyl dostatečný počet uchézečuovojenskáučiliště.Náplňučení byla stejná jako u Žiž-kových škol, které sloožili pěchotě. Kromě vojenských předmětů vyučovali také civilní učitelé a po třech letech byla studia ukončena maturitami, pod dohledem nejen ministerstva obrany, ale i civilních orgánů. Roku 1957 byla škola v Kremnici zrušena a zůstaly jen školy Jána Žižky. Zřejmě nebyl problém obsadit odborné školy, jako byla letecká, nebo protiletadlová (tehdy začínajíci raketová) učiliště, ale k pěchotě se prostě nikdo hlásit nechtěl. Bylo to chytré.

Děti, které vlastně dospěly u armády ve škole Jána Žižky, která je živila a šatila, neměli možnost výběru a byly určeny tam, kde byla potřeba zalepit díry. Nu, a aby se dosahovalo dobrých výsledků, tak omezený výběr (bez letectva), byl dán pouze výtečníkům. Pokud rodiče chtěli své dítě zpět, jestě před tím, než v osmnácti složilo vojenskou přísahu, tak stát předložil rodičům za vzdělání, jídlo a ošacení tak nehorázny účet, že normálním lidém ho nebylo možné zaplatit. Rozdíl mezi školami byl pouze v názvu a barvě nárameníků. Výuka byla u všech naprosto stejná a proti civilním školám i mnohem kvalitnější. Tím se vlastně dostávam k tomu letectví v ŠDD v Kremnic. Samozřejmě jsme žádnou leteckou výuku neměli. Byla to len touha letci se stát. Byl jsem druhý nastoupený ročník 1954-57 a někdy v roce 1955 jsme se rozhodli založit si zájmový parašutistický kroužek.

Bylo to až neuvěřitelné, že nám to náčelník školy povolil. Udělali jsme si výlet na letiště v Očové, kde se celá věc s Jurou Kriváněm upekla. Ten měl na starosti para výcvik Svazarmu. Očovský oddíl to uvítal, protože neměl dostatek členů a mohl tím pádem čerpat z ministerstva finanční prostředky. A tak podle potřeby buď Jura Kriváň, ale většinou Jerguš docházeli do školy na náš trénink. Nejprve to byla teoretická příprava, balení padáků, ale také zabíračky na hřišti, kde jsme si osvojovali techniku švihání o zem, obyčejně zakončenou několikakilometrovým přespolním během. Všichni jsme byli ročník 39-40 a tak jsme museli počkat do roku 1956, na dovršení 16 let a na naše první seskoky.

V létě 1956 jsme se přece dočkali a zabydleli jsme se několikrát na víkend ve stanecch na letišti v Očové. K seskokům složil letoun Fairchild. Jura Kriváň měl tenkrát po velikém úrazu při seskoku, kdy lekaři prohlásili, že již skákat nikdy nebude. A ještě v tom roku byl členem družstva, které na Mistrovství světa v Moskvě získalo zlatou medaili, i když neskákal a denně běhal tréningově 10 km po okolních polích a tvrDé koleno po úraze posiloval. Při jednom takovém víkendu se rozhodl k prvnímu seskoku po úraze a šel jako zasřelovač padák vyskoušet, zjistit jak fouká vítr. My všichni bažanti jsme ho samozřejmě sledovali. Letadlo Sokol nastoupalo do danej výšky a vidíme Juraje, jak vyléza na křídlo. Měl dělat pár vteřin volný pád, ale hned při odskoku se mu padák otevřel. My jsme samozřejmě byli připraveni skákat na trhačku a naše seskoky byly na čtvercovém PD-47. Dolů ale šel nějak rychle a najednou vidíme, že pod něj vypadl další vrchlík. Tehdy jsme poznali, že má otevřený jen záložák. Dopadl na zem dost tvrdě a koleno si opět narazil. Díky ale tvrdému tréningu nedošlo k většímu

... prednáška v klube ...

Niektoré cenné odznaky sa navždy stratili odchodom ich majiteľov do výsadkového neba, niektoré sú založené nevedno kde, bez toho, že by ktosi vedel o ich existencii. Samozrejme najcennejšie odznaky sú tie, ktoré boli vydané v limitovaných sériach, prideľované za zásluhy a navyše číslované. Čím menšie číslo, tým vzácnejší, pretože boli udeľované významným osobám. Odbočím- aj Lenin mal vraj legitimáciu KSSZ číslo 1.

Veľmi pútavé rozprávanie musí mať raz koniec a tak sa s nami pán Řepka musel rozlúčiť a cestovať domov,zanechávajúcv Bratislave medzi našimi zberateľmi krásny dojem z prednášky a u niektorých pevnú vôľu venovať sa tejto záľube intenzívnejšie. Veríme, že takéto posedenie pri paraodznakoch nebolo posledné, a že sa stretneme pri najbližšej príležitosti viacerí ako teraz, a každý prinesie niečo, čím by sa mohol pochváliť, respektíve ponúknuť na výmenu, alebo správne investovať svoje korunky.

Ešte raz pánovi Miroslavovi Řepkovi čo najsrdečnejšie ďakujeme, že nám predstavil časť zo svojej bohatej zbierky, venoval svoj čas a energiu, aby ju priniesol medzi nás do Bratislavy. A naopak, pán Řepka ďakuje našim členom Milanovi Feješovi za starostlivosť o nášho hosťa a Petrovi Poláčkovi za technickú pomoc pri prezentácii zbierky.

Juro Poláček
KVV Bratislava

poškození kolenního vaziva a za pár dní byl v pořádku a šel na seskoky znovu.

Od něj jsme se dověděli, že při výstupu na křídlo Sokola, zachytil částí záložáku o roh kabíny a obal záložáku se mu otevřel. Duchapřítomně padák pevně sevřel do náruče a skočil, jinak by se zapletl do kormidel letadla. Za pádu se mu ale padák vysmekl a otevřel. Na otevřeném záložáku už naděje na otevření hlavního nebyla a ten pod něj spadl, když ho automat KAP-3 otevřel. Naše první seskoky byly bez problémů. Při jednom soustředení, které nasledovali, nám ale fučel silný vítr. Rozhodovalo se skákat, nebo né. Umluvili jsme instruktora Jerguše k seskokum, i když vítr dosahoval maxima povolené hodnoty – kolem 6 m za vteřinu. Prostě nám Jerguš i Kriváň důvěrovali, když nás po celý rok tvrdě na seskoky připravovali a my jsme nechtěli zde být jen pro nic a za nic.

Byl to náš třetí a čtvrtý zeskok. Cílový kříž byl umístněn na konci letiště a první trojice šla na to. Kluci se ale ke kříži ani nedostali a padali okolo hangáru a mezi letadla před hangárem. Jindra Brázda se řítil přímo na střechu hangáru, poryv větru ho vzal, proletěl asi v metrové výšce nad ním a ještě stačil uletět asi 200 m, k tamějšímu potoku a prolétnul vrbou, ze které se polovina stromu oddělila jako tříska. Utíkali jsme za ním v domnění, že se přerazil, ale Jindra ani o přerazení vrby nevěděl. Dopadlo to tedy dobře, ale na další seskoky se musel dopadový kříž přesunout dál do pole. Pamatujki si, že někdo skončil ve sklenniku zahradnictví, které za potokem u letiště. Vojta Vala, který dopadl do pole, byl tažen nafouklým padákem jako plachetnice a kolem něj létaly na všechny strany hlávky zelí, které tam rostlo. Jáj sem měl kliku. Při prvním seskoku to se mnou švihlo pod tak plochým uhlem, že jsem vrchlík přeletěl a zamotal se do něj. Tím pádem se nenafouknu a nebyl jsem tažen. Druhý seskok byl vůbec měkký. Zustal jsem viset na vrbičce onoho potoka. Tá naše první, tvrdě vyškolená parta ŠDDáků byla Jirka Macura, Vojta Vala, Jura Picek, Emil Spišiak, Emil Remenec, Říša Oreský, Jindra Brázda, Pepa Zachrla a ještě pár kluků, na které si již nevzpomenu (ať mi prominou). Na Očové podle záznamníků jsme absolvovali deset seskoků. Pak jsem skákal u armády každoroční povinný seskok, který museli mít všichni u létajíciho personálu. Tomu se mnoho pilotů vyhýbalo, jak se dalo. Skákal jsem ale rád a někdy i za kamaráda. Začátkem šedesátých let jsem byl v čtyrčlenném družstva leteckého trojboje (dva seskoky na cíl, střelba z pistole a přespolní běh na 3 km) u 3. stihacího pluku v Brně, který tenkrát jako první získal Československý pohár dvakrát po sobě. Třetín rokem jsme skončili druzí (díky náhradníkovi). Ale to je již jiná história. Tak jsem se ze seskoky dostal k číslu 50.

Pplk. Jaroslav Mílek
Ontário, Kanada

Poznámka redakcie: *V ročníku 1952-1953 v ŠDD Kremnica bol žiakom i náš redaktor Pavel Franík, ktorý v tom čase bol už inštruktorom parašutizmu, ako i jeho spolužiak Janko Soboň z Paty, SAK Bratislava, tiež inštruktor parašutizmu. U p. Franíka zachoval sa náborový leták z nástenky na nábor do parašutistického krúžku. Žiaľ nespomína si či krúžok pracoval. Venoval sa v škole iným športovým aktivitám, ľahká atletika, bežecké lyžovanie – bol víťazom na 100 m Vojenského dorastu ČSR.*

2. časť

2. pokračovanie

Poznámka: *Redakcia Červené barety sa ospravedlňuje za chybný nadpis predchádzajúceho článku v ČB č. 1. Došlo k chybe pri opise. (V Slovenskej republike – správne malo znieť na Slovensku).*

Propagačné zoskoky bratislavských parašutistov Ilavského, Vašečku a ďalších, začali pôsobiť ako explózia na zakladanie parašutistických odborov na Slovensku. 23. apríla 1947 založili parašutistický odbor SNA v Bratislave. Za predsedu zvolili Dr. Ing. Jána Trávnička. Členmi výboru sa stali Marek Čaučík, Karol Vaculík, Karol Pastucha, Miroslav Hajdučík, Bohuslav Drga. V týchto voľbách tiež zvolili Ladislava Vašečku za podpredsedu a hlavného inštruktora a Viktora Ilavského za inštruktora výcviku.

V januári 1948 potom založili parašutistický odbor v Baťovanoch (predsedom sa stal bývalý príslušník 2. paradesantnej brigády F. Pavúk), v Trnave (I. Miklošovič), v Košiciach (Š. Horňák), v Holíči (V. Procházka). V Nitre bol tiež založený parašutistický odbor, ten však čoskoro zanikol.

V mesiaci marec 1948 sa uskutočnil pod patronátom Leteckého odboru Povereníctva dopravy prvý inštruktorský kurz pre športových parašutistov v Baťovanoch. Viedli ho V. Ilavský a L. Vašečka. Zúčastnili sa ho E. Julény, M. Čaučík, F. Fridman, E. Mišovský, Š. Uher, F. Pavúk, I. Miklošovič, L. Kolník, Š. Horňák, T. Glaubic.

Jednotlivé parašutistické odbory hneď od založenia začali vyvíjať činnosť. V Baťovanoch po vycvičení 38 mužov a dvoch žien sa skákalo 15. 4. 1948 z výšky 300 m na padákoch RZ 20 bez záložných padákov z DC – 3. V priebehu roka bol ešte ďalší kurz s novými cvičencami. Výcvik viedli E. Mišovský, Š. Uher, F. Pavúk. V Košiciach absolvovali cvičenci prvé zoskoky 12. – 13. 6. 1948, ktorých

60. výročie organizovaného športového parašutizmu na Slovensku

vycvičili inštruktori Š. Horňák a T. Glaubic. V Trnave pod vedením I. Miklošoviča sa začal výcvik v jarných mesiacoch 1948 a v lete absolvovalo zoskoky 20 cvičencov. V Holíči, pod vedením inštruktora V. Procházku bolo vycvičených 18 chlapcov a 4 dievčatá, ktorí absolvovali i prvé zoskoky.

V roku 1948 vzniká prvá generácia športovcov, ktorí začínajú skákať zoskoky s voľným pádom. Prvý takýto zoskok začínajúcich parašutistov uskutočnil 8. 3. 1948 Roman Woloscuk z lietadla Storch na letisku na Straníku pri Žiline. Ďalším nasledovníkmi boli Marek Čaučík a Karol Pastucha, ktorí 9. 5. 1948 vykonali svoje zoskoky pred verejnosťou keď, zoskočili z výšky 1100 m. Po nich to boli B. Drga, B. Vaculík, Š. Horňák a ďalší. V tom období ešte neboli žiadne prístroje, na zabezpečenie dĺžky voľných pádov.

Po politických udalostiach (február 1948) dochádza k tlakom i na štruktúru SNA. V Čechách je začlenený parašutizmus do JTO Sokol. Slovenskému ústrednému výboru parašutistov SNA sa v tomto období zdalo, že zaradenie parašutistov do Sokola zostane záležitosťou len v Čechách, že s českým Sokolom budú len spolupracovať. V novembri 1949 však dochádza v Prahe k zlučovacej konferencii športového parašutizmu a tomuto tlaku neodolal ani SNA a musel v máji 1950 prejsť do Sokola. Branné oddiely pri JTO Sokol mali za úlohu pripravovať brancov pre výsadkové vojsko.

V r. 1947 – 1949 bolo vo Vajnoroch, Košiciach, Baťovanoch, Trnave, Holíči a v Prešove vycvičených 474 parašutistov, ktorí uskutočnili 3 317 zoskokov. Za pozornosť stojí, že za celé toto obdobie nedošlo na Slovensku pri zoskokoch ani k jednej mimoriadnej udalosti.

V roku 1949 pribúdajú ďalšie parašutistické odbory na Slovensku. Napr. v Prešove pod vedením L. Platka, P. Gdovina, O. Bilicha začalo cvičiť 21 cvičen-cov. Vypomáhala tu i 17 ročná inštruktorka z Bratislavy V. Pastoriová. Výcvik bol ukončený 3 zoskokmi na padákoch VJ-1, ešte však bez záložných padákov. Prvé zoskoky boli 15. 10. 1949 z lietadla DC-3. Počas zimy 1949-1950 vznikli ďalšie strediská parašutistov. V Žilinskom kraji to bola Žilina - inštruktor I. Matuška, Dubnica - E. Kadora , M. Vajkuny, Považska Bystrica - M. Pecko, Martin - E. Julény a V. Bágel. Celkom v týchto strediskách bolo 126 parašutistov a 26 žien. Prvé zoskoky absolvovali 10. 9. 1950 z lietadla DC-3, na padákoch VJ-1. Koncom r. 1950 začína výcvik v Banskobystrickom kraji. V Banskej Bystrici - O. Fulop, v Podbrezovej-Piesku - J. Chlebovec, Lučenec - M. Havel. V roku 1950 začínajú s výcvikom i v Nitrianskom kraji. V Bošanoch - Slimák, v Partzánskom - K. Čongrády, J. Valachovič, E. Tencer, Handlová - A. Podolec. Partizánske v tom čase patrilo medzi jedno z najväčších centier parašutizmu. Košický kraj – parašutistický odbor vo Svite - V. Žolčák, M. Podolec. Prešovský kraj – Prešov - Župina, Čížik. Bratislavský kraj – Trenčín (?)

Po začlenení športového parašutizmu do Sokola nastúpil od 1. 12. 1949 do funkcie veliteľa parašutistov Vladimír Hlôška. Bola to neľahká práca. Postupné rozširovanie členskej základne vyžadovalo organizačný chod novej organizácie, vyžadovalo zdokonaľovať organizačný chod novej organizácie a celého parašutistického výcviku. Zlepšiť materiálnu základňu, výcvikové zariadenia, výstroj parašutistov. Z dostupných materiálov intenzívne študoval teóriu parašutizmu a potom experimentálne overoval na padákoch RZ-20 a VJ-1. Overovacie zoskoky robil s Františkom Horákom a Cyrilom Holešom.

Zľava stojaci: Kolník, Medňanský, Lachký, Fridman, Pisarčík, Najvirt. Sediaci: Ilavský, Muzika, Janeček. Chýba Kupkovič

S dosiahnutými výsledkami potom oboznamoval ostatných inštruktorov nielen na Slovensku, ale v celej ČSR. Do prípravy zaraďoval lyžovanie, zimné a letné táborenie, ako i povinný plavecký výcvik. Tieto podmienky výcviku, uplatňované v Sokole, orientované na branné ciele stávali sa brzdou športového výcviku. K športovému výcviku chýbali však aj lietadlá a padáky.

Rozširovanie výcviku si vyžadovalo aj výstavba pomocných výcvikových zariadení – prekážkové dráhy a syntetické aparáty. A tak za výdatnej brigádnickej pomoci samotných cvičencov začali vznikať tieto zariadenia. Ako prvé takéto zariadenie vzniklo v mestskom háji pri letisku v Žiline, prekážková dráha v Šalkovej pri Banskej Bystrici, v Opatovej pri Lučenci, na Teplických lúkach vo Svite a ďalšie a ďalšie „v našich spomienkach opičie dráhy„. Výstavbu týchto zariadení zabezpečoval stavebný technik Viliam Valach z Ústredia Sokola. Padáky v tomto období sa balili pre celú republiku v Rači. Balilo sa priemerne okolo 150 padákov týždenne. Potom ich autom, alebo lietadlom prepravovali na rôzne miesta zoskokov po celej ČSR. O toto sa starali hlavne D. Foro a M. Kňazeová - Hermannová. Niektorí bratislavskí parašutisti, ako Meheš, Nagy, Denkoczy, Barinka si urobili baličské skúšky. Za túto prácu ako odmenu dostávali zoskoky padákom naviac.

Vysadzovanie parašutistov len vysadzovačmi z Bratislavy vyžadovalo vyškoliť nových vysadzovačov. Tento kurz sa uskutočnil na letisku vo Vajnoroch od 15. 4. – 3. 5. 1951, zúčastnili sa všetci krajskí velitelia. Kurz viedol V. Hlôška a E. Tencer, celkom 31 frekventantov, z celej ČSR. Dovtedajší spôsob lietania DC – 3 po všetkých letiskách a pritom balenie padákov v Bratislave nebol ekonomický. Preto sa prišlo s návrhom vykonávať sústredenia na rôznych miestach Slovenska. Prvé takéto sústredenie sa uskutočnilo v kúpeľoch Iža pri Prešove. Sústredenie bolo turnusové a prešlo ním približne 200 parašutistov. Ďalšie bolo vo Vajnoroch. Viedli ich skúsení inštruktori ako napr. J. Kriváň, E. Tencer, J. Valachovič a ďalší.

Keďže sokolský parašutizmus bol v telovýchovnej jednote cudzím telesom, nemal vzájomnú previazanosť s ostatnými leteckými športmi, nemal ani dlhú trvácnosť. V novembri 1951 sa v Prahe zjednotili všetky letecké športy do jednej organizácie Dobrovoľného zväzu ľudového letectva – DOSLET.

O tom však v ďalšom pokračovaní na stránkach Červené barety.

Podľa knihy E. Tencera Dejiny parašutizmu na Slovensku

Židovskí parašutisti v SNP

Pri predchádzajúcich blokoch o slovenských parašutistoch, ktorí sa zúčastnili aktívne II. svetovej vojny v rôznych armádach, sa objavila i zmienka o 5 člennej skupine SOE AMSTERDAM, ktorá dodala náhradnú vysielačku slovenskej londýnskej SOE skupine COURRIER – 5.

Reiss Rafi

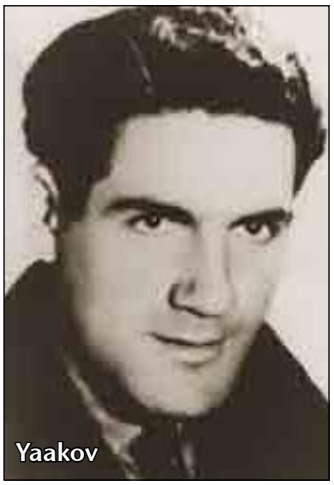
Yaakov

Ďalšie údaje sa mozaikovito objavovali pri informáciach o zahraničných misiách, ktoré sa zúčastnili SNP, v židovskej tlači, v materiáloch Múzea SNP v Banskej Bystrici, v odbornej literatúre, dvojtýždenníku SZPB „Bojovník" a v neposlednej rade na internete, hlavne na zahraničných stránkach. Pri prepisoch mien účastníkov misií som narazil na rôzne skomolené mená účastníkov, rozdielne počty, hodnosti, i dátumy sa niekedy líšia o 1-2 dni. Prepis každého mena a priezviska existuje aspoň v 4 variantoch. Aby som Vás nezahltil množstvom informácii, pokúsim sa o jednoduchšie podanie. Takže ako sa nám objavila skupina SOE AMSTERDAM na Slovensku?

Politicko-vojenský vývoj na Slovensku v roku 1944 samozrejme neunikal pozornosti londýnskej exilovej vlády. Problémom bolo, že Slovensko ležalo v ruskej zóne sféry vplyvu, takže všetky akcie bolo nutné konzultovať s Moskvou. V.Británia (SOE) si strážila svoje teritórium pred novým účastníkom zvláštnych operácii - americkou OSS, ktorá sa po vylodení spojencov na Sicílii 10.7.1943 a postupnom oslobodzovaní Talianska objavuje na európskom bojisku. K postupnej spolupráci ale dochádza, „londýnske" skupiny SOE začínajú byť cvičené v Taliansku, kde sa objavuje rada amerických leteckých základní a na ich výcviku sa už podieľajú i Američania. OSS si vytvorila výcvikové strediská i vo Francúzsku – napr. zámok Chateau Gleisol pri Lyone (bývalé sídlo maršála Petaina – pozri V.Hradecký – operácia SUNRISE). Takto sú v roku 1944 už z Talianska vysadené dve slovenské skupiny SOE na Slovensko - MANGANESE(10.6.1944) a COURRIER – 5 (6.9.1944), zložené prevážne zo Slovákov, uprchlíkov zo 101. a 102. pluku 2. slovenskej technickej divízie. (pozri i predchádzajúci 4 dielny blok „Slovenskí londýnski parašutisti"!) prechádzajúcich k talianskym partizánom. Okrem iných úloh mala MANGANESE zabezpečovať spojenie pre britskú misiu WINDPROOF, ktorá si robila svoj vlastný prieskum. SOE už v marci 1944 presunula na Slovensko na falošné doklady vlakom z Istanbulu kpt. Krátkeho (akcia KARAS), ktorý pôsobil neskôr pri Golianovom štábe.

Vypuknutie SNP vyvolalo hlad po informáciach, ktoré sa zasielali do Londýna hlavne rádiostanicami. Politici sa moc nevyznamenali - USA požiadali prezidenta Dr. E. Beneša 1. 7. 1944 v Londýne o možnosť

vyslať svoje jednotky na Slovensko, na druhej strane i jednanie delegácie SNR v Londýne s cieľom zabezpečiť dodávky spojeneckého materiálu na povstalecké Slovensko pôsobilo „servilne". USA využíva medzery a pod plášťikom záchrany zostrelených US letcov, čiastočnej materiálnej pomoci, pristávajú americké vojenské lietadlá na Troch Duboch. Spoločne s pomocou prichádza i vojenská misia USA a skupina OSS DAY. Ďalšia - anglická vojenská misia je tvorená asi 11 členmi, z toho 5 členov predstavujú príslušníci mládežníckeho židovského hnutia Haschomer Haizar v skupine SOE AMSTERDAM. Z 5 členov (Yaakov, Reiková, Reisz, Bardichev, Chermes) sú dvaja pôvodom zo Slovenska – Zvi Ben Yaakov – veliteľ(rodák z Bratislavy *1922) a 30 ročná Chaviva Reiková (rodáčka z Nadabuly pri Rožňave, rodičia mali v Radvani papiernický obchod) a sú príslušníci vojenskej organizácie Palmach jednej z odnoží Haganah. Po odlete z Bari sú traja príslušníci skupiny omylom vysadení 13. septembra 1944 južne od Bytče, Reiková prilieta s prvou časťou americkej OSS 17.9. a neskôr sa k pôvodne 4 člennej skupine pripája i Bardichev, ktorý prilieta s druhou časťou OSS dňa 7.10.

Z asi 11 člennej anglickej vojenskej misie WINDPROOF v noci z 18. na 19.9.1944 z halifaxu vyskočí na Troch Duboch 4 členné velenie misie – mjr. Seymour, por. Durovcs, sgt. Zenopian, des. Davies. Pri ďalšom nálete je vysadených 12 kontejnerov s rdst. a protitetanovými sérami, pri treťom nálete potom 8 balíkov zdravotného materiálu. K výsadku malo dôjsť z 18. na 19.9.1944 na Oremovom Laze, kde im skupina MANGANESE osvetlila a vytýčila doskokovú plochu, ale pilót halifaxu F/O (npor.) Stubley plochu nenašiel.

Väčšina príslušníkov anglickej misie používala falošné mená, na ktoré mali vystavené i falošné doklady (Seymour = Sehmer, Reikova = Robinsonová, Rosenbergerová, Durovcs = Daniels, Bardichev =Willis, Reisz=Rice, atď). Reiková dodala skupine COURRIER – 5 novú rdst, pretože pôvodná sa pri zoskoku poškodila. Pomocou tejto rdst nadviazali i spojenie z Podbrezovej a základňou v Bari, sú potvrdené i kontakty s americkou skupinou DAY. Skupina AMSTERDAM pôsobila do 27.10 na veliteľstve 1.ČSA v B. Bystrici, spoločne s asi 20 člennou USA voj. misiou (por. Green) a 7 člennou ruskou voj. misiou (mjr. I.I.Skripka /Studenskij). Ústup do hôr sa nepriaznivo podpísal na skupine AMSTERDAM. Yaakov, Reisz, Reiková sú pri ústupe do hôr 1. 11. zajatí pravdepodobne ukrajinskou jednotkou Ivana Demjanjuka z SS div Galizien. Sú prevezení k výsluchom do B.Bystrice a 20. 11. zavraždení v Kremničke. (Pozn. podľa iných zdrojov bola Reiková zaistená nemeckými bezpečnostnými orgánmi v B.Bystrici 31. 10. 1944). V tomto období je spoločne s gen. Viestom a Golianom, plk. Souhradom, zajatý i mjr.

Krátky, ktorých stopy sa strácajú koncom II. svet. vojny v nemeckom koncentračnom tábore. Časť anglickej misie ustupuje v zostave s vojakmi 2. čs. pdb cez Donovaly, Prašivú na Veľký Bok, kde sa usadia v polovičke novembra. 26. 12 sú však protipartizánskou jednotkou Abwehrgruppe 218 prepadnutí a zajatí. Sú prevezení do Brezna, cez výsluchy v B. Bystrici do Bratislavy. Asi 8.1.1945 sú deportovaní do koncentračného tábora Mauthausen, kde boli 24.1.1945 zastrelení. Z 11 člennej anglickej vojenskej misie sa konca II. svet. vojny dočkali len Zenopian a Davies, ktorí v dobe prepadu tábora na Veľkom Boku pripravovali palivo na signálne ohne pre zhoz materiálu a asi 24.1.1945 sa spojili s rumunskými vojakmi postupujúceho frontu pri Slavošovciach. Tu niekde končí história židovskej skupiny AMSTERDAM (v niektorých zdrojoch i Amazonka?).

K izraelským alebo v tej dobe ešte palestínskym výsadkárom len na doplnenie. SOE získavalo týchto neskorších parašutistov prostredníctvom Jewish Agency v Mount Carmel. Výsadky sa cvičili neďaleko Nazaretu, výsadkovú školu mala SOE v Kabrite (STS 102), severne od Suezu. Z 240 dobrovoľníkov absolvovalo para výcvik okolo 110, vysadených padákom v Európe bolo 32 výsadkárov a 5 iným spôsobom. (Niektoré zdroje uvádzajú 24 + 2 výsadkárov). Para výcvik bol zahájený v Káhire v marci 1943 a medzi neskoršími výsadkármi boli aj tri ženy (Haviva „Emma" Reik, Hannah „Aniko" Szenes, Sara „Surika" Braverman – jediná sa dočkala konca vojny). Prvý výsadok sa uskutočnil v máji 1943 do Juhoslávie (Peretz Rosenberg), posledný koncom vojny do južného Rakúska (Chaim Waldner). Počty židovských výsadkárov vysadených v II. svetovej vojne je nasledovný: 5 - Slovensko, 3 - Maďarsko, 6 - sev. Taliansko, 9 - Rumunsko, 2 - Bulharsko, 1 - Rakúsko a Francúzsko, 10 - Juhoslávia. Z 37 parašutistov bolo Nemcami 7 popravených, 12 uväznených v konc. táboroch.

Z „Amsterdamu" prežil medzi partizánmi na Slovensku Chaim Hermesh (Kassaf), po vojne sa vrátil do Palestíny, kde zomrel. V okolitých krajinách bola Hannah Szenesz alias HAGAR (talentovaná 23 r. poetka) vysadená 13.3.1944 v Juhoslávii, po trojmesačnom pobyte u Titových partizánov sa dostáva 9.6.1944 do Maďarska, kde je po krátkom čase zatknutá. I napriek intervenciám švédskeho veľvyslanca v Maďarsku – R.Wallenberga, je neskôr 7.11.1944 popravená v Budapešti. V konc. tábore Oranienburg zomiera i Peretz Goldstein. Ďalší parašutisti boli popravení v Taliansku a Francúzsku. Po vojne, a vzniku štátu Izrael, boli pozostatky parašutistov prevezené do Jeruzalemu na Mount Herzl, kde sa nachádza Národný vojenský cintorín. Pozostatky Ch. Reikovej boli prevezené 10. 9. 1952. Ch. Reiková je symbolicky pochovaná i na pražských Olšanoch. O tom, že tradície existujú, svedčí i to, že neter Chavivi Reikovej, žijúca v Izraeli, sa volá tiež Chaviva, v hebrejčine ľúbezná. Je po nej pomenovaný kibuc Lehavot, od roku 1949 i výukové centrum „Kibbutz Artzi Movement" a rada ulíc v Izraeli.

(Pozn. i zahraničný slovenský televízny komentátor Yehuda Lahav, vlastným menom Štefan Weislovits, (*1930 Košice), si zmenil meno pobyte v roku 1949 v kibuci Lehavot Chaviva. Lehavot znamená v hebrejčine plamene, Yehuda si ho zmenil na jednotné číslo – Lahav). Do izraelských vojenských dejín sa z parašutistov II. svetovej vojny, príslušníkov HAGANAH zapísali hlavne Chaviva Reiková (*1914 Nadabula/Rožňava + 20.11.1944 Kremnička/Slovensko), Hannah „Aniko" Senesh (*1921 + 7.11.1944 Budapešť/Maďarsko) a Enzo Sereni (*1905 Rím + 18.11.1944 Dachau)

So židovskými vojakmi sa stretneme i v 1. čs. az, niektorí z nich si po vojne „poslovenčili alebo počeštili" priezviská. Takto sa nám objavujú napr.: Lomský, Rytíř, Doman, Vajnorský, Sokolovský, Zajac, a ďalší. V Londýne bol v počiatku tvrdý antisemitizmus pri prijímaní Židov do čs. zahraničnej armády, obštrukcie boli i v čs. legióne v Krakove. Z Londýna sa objavil v 1. čs. az A. Doman (Deutelbaum), k armáde Slobodného

pokračovanie na poslednej strane

Drobné správy

- Upozorňujeme KVV a všetkých záujemcov o Spravodaj Červené barety, že ich odber naviac môžu dohodnúť s p. Franíkom na uvedenej adrese v Spravodaji.
- 13.2.2007 sa zúčastnili naši členovia A. Georgievský, M. Ambróz a P. Franík členskej schôdze klubu Slovenského leteckého zväzu gen. M. R. Štefánika spojenú s besedou a filmom o histórii bratislavských mostov.
- KVV Prostejov vydal 1. č. (2007, por. č. 40) Zpravodaja. Je v ňom množstvo informácií a spomienok z výsadkárskeho života. Oplatí sa v ňom zalistovať a aspomínať.
- 17.2.2007 sa zúčastnili naši členovia V. Gajdoš a P. Franík VČS v Banskej Bystrici. Novým predsedom KVV B. Bystrica sa stal náš dobrý priateľ – kolega Pavel Vojtek. Tým sa asi premiestni trochu južnejšie schôdzková činnosť tohto klubu.
- Dostali sme list od Františka Kašického, ministra obrany SR, v ktorom vyslovuje poďakovanie za pozvanie na VČS. V ňom píše: „Rád by som prostredníctvom Vás pozdravil všetkých členov, s ktorými som sa mal možnosť počas tohto podujatia stretnúť a teším sa na ďalšiu spoluprácu rezortu obrany a Vášho klubu. „
- Dostali sme tiež pozdrav z Kanady, kde nám ďakuje za informácie z KVV náš kolega Lacko Hreha. Blahoželá novému výboru veľa úspechov a teší sa na skoré stretnutie s nami (opäť len v rámci dovolenky).
- Viete, že už ubehlo 50 rokov - 21. 3. a 27. 3. 1957 vytvorili výsadkári

INSTRUKTOR VÝSADKÁŘŮ – plukovník v. v. Vladimír Maděra

Nejen o padlých hrdinech protinacistického odboje je možno psát, stále ještě žijí „legendy“, chcete-li osobnosti z tohto období. Mezi ně bezesporu parří rodák a obyvatel z Velehradu, předseda OV ČSBS v Uherském Hradišti a také Jednoty ČsOL v Zlíně – plukovník v.v. Vladimír Maděra, „západní“ i „východní“ voják 2.světové války. Narodil se 19.března 1917 – tedy oslávil již 85 let svého života.

Vladimír pochází z rodiny cihlářského dělníka a měl pět sourozenců. Vychodil obecnou školu, absolvoval měšťanskou školu a poté Státní školu tkalcovskou a krejčovskou v Prostějově. Ako výtečný absolvent byl doporučen do funkce aranžéra k firmě Baťa v Zlíne, kde se dokonce stal pomocníkem ředitele. Měl však tu „smůlu“, že sa narodil před koncem jedné války světové a druhá ho čekala. Bol spojařem čs.armády, v r.1938 po mníchovských událostech bol mobilizován a nastoupil k pěšímu pluku č. 27 v Uherském Hradišti. Po okupaci českých zemí se čet. Maděra stává členem ilegální vojenské organizace OBRANA NÁRODA v radiotelegrafním družstvu v rotě Velehrad. Podílí se na organizování odchodů pronásledovaných a vojáků přes Slovensko do emigrace. Před hrozícím zatčením gestapem odchází ilegálně 26.února 1940 přes zasněženou Velkou Javořinu na moravsko-slovenské hranici, Nové Mesto nad Váhom, Michalovce a Užhorod do Budapešti. A tady ako mnozí skončil v věznici Tolonchác. Byli odvedeni zpátky na slovenskou hranici, ale opět ji překročili zpět.

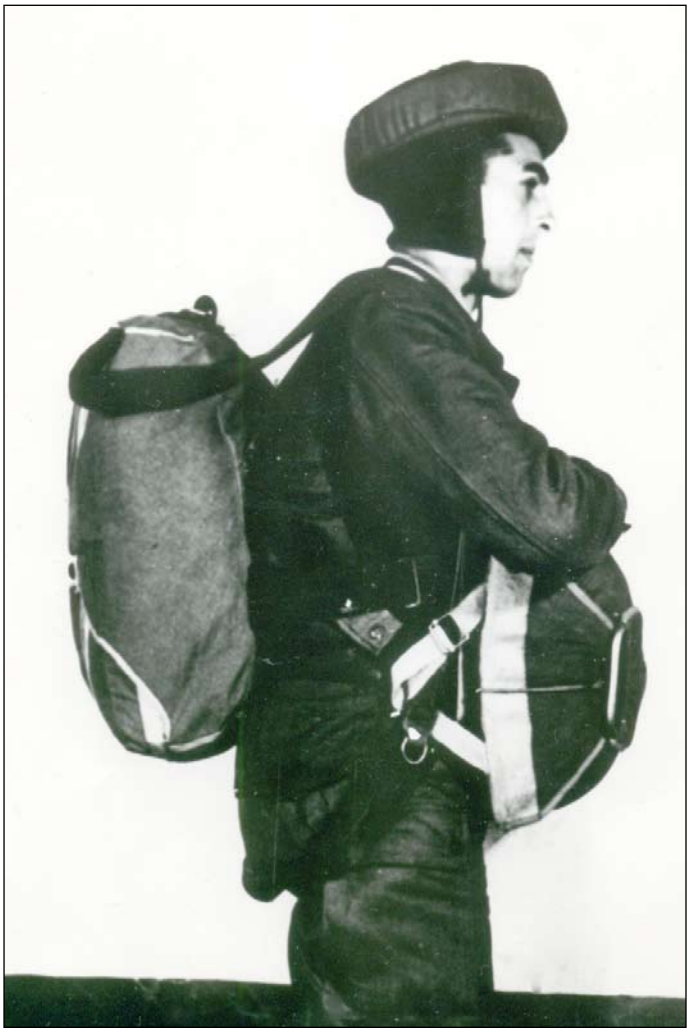

Tentokrát se jim podařilo dostat na polské zastupitelství a Poláci pomohli. Odeslali skupinu ako „fotbalisty“ do obce Baja poblíž jugoslávských hranic. Přechod se napoprvé podažil, dostali se do Bělehradu a pomohl jugoslávský Sokol. Nezbývalo však jiné řešení, než přihláška do francouzské Cizinecké legie a cesta přes Řecko a Turecko do kasáren v syrském Bejrútu. Po vypuknutí války, přepadení Francie Německem, jsou čs. příslušníci uvolněni z řad legie a sjíždějí se do Agde.

Posledním transportem se Vladimír dostává do Marseille, kde je v kasárnách Cizinecké legie „odveden“. V Agde ho zařazují ke 2.praporu 1.pluku, do 6.roty.

Ale příliš si ve Francii nezabojoval – přišla kapitulace a další cesta, tentokrát do Anglie k čs.jednotce. Prodělal výcvik v řízení pásových vozidel a nákladních aut a byl vybrán parašutistického výcviku s předpokladem vysazení do Protektorátu Čechy a Morava. Zapracovala však smůla. Při druhém seskoku utrpěl těžké zranění páteře, pohmožděniny a otřes mozku. Zůstal však po vyléčení na základně jako instruktor a technik při výcviku dalších parašutistů, které vybavoval technickým materiálem i osobními potřebami a také je fotografoval. Díky svým schopnostem nakonec skončil u zpravodajců.

Služba v Anglii ho příliš neuspokojovala a tak využil možnosti odejít posílit jednotku do SSSR. Dne 24.ledna 1945 se skupina vylodila v Sevastopolu, následovala cesta do Konstance a vlakem přes Rumunsko až do slovenského Trebišova, kde byl štáb 1.čs.armádního sboru. Poté, co bylo osvobozeno Brno, se V.Maděra po letech podíval domů. Nebyla to radostná návštěva – bratr Alois byl zatčen a vězněn koncentračním táboře, nejmladší bratr Josef, za války totálně nasazený do Vídně, tam v r.1944 při náletu zahynul.

Po válce byl v Praze – již nadporučík Maděra – přidělen k likvidační skupině, která mimo jiné shromažďovala materiály o válečné činnosti členů paravýsadků.

V armádě kpt.Maděra sloužit nechtěl, a proto demobilizuje. Na jaře 1947 je však opět povolán do služby, aby pomohl při budování výsadkovéhovojska. Vykonával funkci náčelníka tylu. Ani jeho však neminulo zatčení. Byl vyšetřován a 12.srpna 1953 odsouzen. Protože však trest nepřevýšil dva a půl roku vyšetřovací vazby, trest vlastně vykonal. Byl „jen“ propuštěn z věznice i z armády.

V.Maděra však nezahořkl. Jeho aktivita v bývalém ČSPB byla příkladná. Má lví podíl na vybudování památniku za obcí

Salaš poblíž Velehradu, kde naciste postříleli a ubili 29.4.1945 dvacet občanů Salaše a z okolí. Je aktivní i v ČSBS jako předseda OV v Uherském Hradišti a také v ČsOL jako předseda Jednoty pro Zlín a okolí. Má právo nosit stejnokroj plukovníka armády ČR, ale raději nosí „uniformu" západních vojáků – viz foto. Mezi jeho vyznamenáními – kterých je dnes kolem padesáti – se určitě dobře vyjímá Řád Bílého lva II.třídy a Zltý řád Karla IV.

Celá okresní organizace ČSBS v Uherském Hradišti, členové ČsOL, přátelé a známí plk.Maděry mu dodatečně srdečně blahopřejí k životnímu jubileu. Jeho aktivita může být příkladem pro mnohé podstatně mladší. A my mu přejeme, aby mu vydržela – stejně jako jeho válkou poznamenané zdraví – ještě hodně dlouho. Takových, joko on, určitě není mnoho!

Ing.O.Paule
tiskový mluvčí OV ČSBS
Uherské Hradiště
Národní Osvobození č.9
(25.4.2002)

K Vladimírovi Maděrovi

Na našej výročnej členskej schôdzi 26.1.07 som sa od predsedu KVV Zlín dozvedel, že v ich organizácii je členom plk. Vladimír Maděra, ktorý sa 19.marca tohto roku dožíva deväťdesiat rokov. Ja si na neho spomínam ako na kapitána, ktorý nás frekventantov preškolovacieho kurzu na jeseň 1947 zoznamoval s rôznymi druhmi padákov (výsadkovými, pilotnými, nákladnými) a druhmi zásobníkov (nožnými, osobnými a veľkými na zhoz materiálu).

Viac som sa s nim stretával na letisku v Hradčanoch, kam často dochádzal na kontrolu používaných padákov VJ-l. Osobne sa podieľal na ich vývoji, výrobe a uvedením do používania. On v roku 1949 zaviedol do používania záložný klínový padák a zabezpečil jeho úpravu k pripevneniu k padáku VJ-1 a VJ-2 a na telo výsadkára. Zriadil, dal do prevádzky baliacu stanicu padákov na Borečku a zacvičil jej personál v ošetrovaní, opravovaní a skladovaní používaných padákov. Mal vplyv na vývoj, výrobu a zavedenie do používania červených baretov, kanád, cvičnej výsadkovej rovnošaty, maskáčov, ale aj všetkých druhov výsadkových odznakov, ktoré sú teraz zberateľmi najviac vyhľadávané. Ako materialista na veliteľstve výsadkového vojska na MNO zabezpečoval až do svojho prepustenia z armády všetky výsadkové útvary a jednotky materiálom všetkého druhu. Na rôznych ukážkových zamestnaniach organizovaných veliteľom výsadkového vojska osobne zoznamoval účastníkov s jednotlivými druhmi padákov, zásobníkov a novými druhmi výstroja. Na fotografii (Maděra vľavo ja v pravo) predvádzame ruským generálom padák VJ-1. Na druhej fotografii je vojak ustrojený do padáku VJ-1 a záložného klínového padáku, na hlave má ochrannú prilbu, ktorá sa v tej dobe používala aby nedochádzalo k otrasu mozgu. Na tejto ukážke bolo vykonaných aj niekoľko zoskokov s rôznymi druhmi zásobníkov.

Ďalej je uvedený v plnom znení (v českom jazyku) článok z českej tlače s jeho výstižným životopisom, napísaný a uverejnený k jeho osemdesiatym piatym narodeninám. (kopiu článku, mi poslal V. Kameník. člen KVV v ČR).

Teraz bude v marci o päť rokov starší a k takto významnému jubileu mu všetci prajeme veľa zdravia, šťastia, spokojenosti a sily do ďalšieho života.

Pplk.v.v. Zdeněk Sigmund
KVV Bratislava

Historická fotogaléria svetového parašutizmu

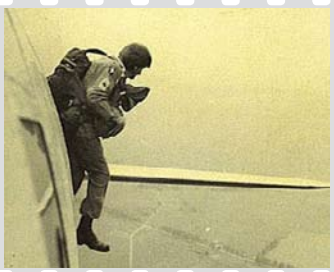

... židovskí parašutisti ...

Francúzska (FFL) odišiel medzi 15 dôstojníkmi z Londýna (z toho 7 „vzbúrencov") i „košičan" kpt. Ján BODON (Weinberger) – 1913-1985. História pozná i účasť slovenských židov odvedených do 6. pomocnej brigády armády slov. štátu, ale i účasť židov v SNP - brigáda Juraja Špitzera (J.Špitzer 1919-1995), atď. Podľa historikov je potvrdená účasť v SNP minimálne 1566 Židov.

Nasleduje ďalšie, povojnové obdobie, v ktorom cez Československo prešlo do britskej Palestíny, 14.5.1948 po vzniku štátu Izrael i do neho, asi štvrťmilióna židovských bezdomovcov cez organizácie JOINT a HIAS. Československo opustilo asi 19.000 Židov. Hnutie nachádza veľkú politickú ale i materiálnu oporu vo vtedajšom Československu, predovšetkým zásluhou ministra zahraničia J. Masaryka, V. Clementisa a ďalších. Bez československých zbraní (nakúpených cez agentúru Sochnut) a bez výcviku jednotiek židovskej armády v Československu a vytvoreného leteckého mostu, by štát Izrael neprežil ani prvé mesiace svojej existencie a prvú izraelsko-arabskú vojnu. Prvé izraelské para jednotky bolo tvorené veteránmi židovskej brigády britskej armády, ktorí po vojne prešli do polovojenskej organizácie Hagana(h) a dobrovoľníkmi vycvičenými v Československu. Takto napr. kpt. J. Černota (por. K.Kroupa a ďalší) v Stráži pod Ralskem vycvičili 43 židovských parašutistických inštruktorov Hagany v dobe od 17. 7. do 3. 9. 1948. V čs. vojenských výcvikových priestoroch sa uskutočňuje do roku 1949 výcvik necelých 1 500 izraelských vojakov v československých uniformách a pod falošnými menami, včítane para-výcviku na rôznych poľných letiskách (napr. Kamenica nad Cirochou), z letísk je využívaný Žatec. Vo vojenskom výcvikovom priestore Libavá vedie výcvik hrdina Sovietskeho zväzu pplk. Antonín Sochor, ďalší sa cvičili vo Vyškove. Spojári (napr. ex.prísl. 1 čs. az. Kurt Lanzer) sa cvičili 4 mesiace v Střelné na Libavej. K. Lanzer (rodák z Ostravy) neskôr slúžil v Jeruzaleme v jednotke, kde z 25 parašutistov bolo 18 z ČSR. Medzi vojakmi „čs.brigády" je rada žien (napr. neskoršia poetka Viera Wislitzová *1927 Ostrava, Ruth Bondyová a ďalšie). V okamžiku, kedy východ pochopil, že Izrael nepôjde „nalinkovanou" cestou, nastáva odklon o 180°. V Československu začínajú politické procesy – R.Slánský/Salzmann a spol, odhalenie a zatknutie Z.Tomana za úplatky od American Joint Distribution Committee, končí pomoc s vysťahovalectvom, a po tom, ako v Izraeli pri voľbách v marci 1949 KS Izraela „pohorela", stáva sa z Izraela nepriateľ. A čo je podstatné, východ sa orientuje na vznikajúce arabské režimy hlavne na Egypt, kam je presmerovaná vojenská materiálna pomoc ale i výcvik vojenských špecialistov.

Orientácia Izraela na západ sa prejavila i počas „suezskej krízy" v roku 1956. Sústredenie veľkého počtu anglických a francúzskych vojenských jednotiek na Malte a Cypruse prinútila Egypťanov odsunúť časť jednotiek zo Sinajského polostrova, čím sa Izraelu vyskytla šanca na jeho obsadenie. V noci z 28. na 29.10.1956 izraelská nočná stíhačka Meteror zostrelila pri Cypruse egyptské dopravné lietadlo s 15 dôstojníkmi egyptského generálneho štábu pri návrate zo Sýrie. Popoludní 29.10.1956 začala operácia KADEŠ výsadkom 385 parašutistov pod velením plk. Ariela „Arik" Šarona (*1928, od 1/2006 ležiaceho v kóme po mozgovej príhode) do priestoru priesmyku Mittla. Izrael v tomto období už disponoval parabrigádou. Časť brigády prenikla po zemi a dobyla mesto Kuntila a ďalej smerovala na Thamad. Medzitým sa do príchodu posíl dva dni bránili v Mittle výsadkári leteckým náletom egyptských Mig-15 a „Vampírov". Pri bojoch zahynulo hlavne 30.10. ráno 38-50 výsadkárov a100-150 bolo ranených. Izraelské lietadlá mali krátky dolet, vzdušná podporu výsadku bola obmedzená na 10 minútové hliadkovania. Ukončenie masakrovania izraelských výsadkárov bolo uskutočnené Britmi a Francúzmi v rámci akcie „Mušketier", ktorí

Haviva Reiková

31.10.1956 zničili náletom asi 200 egyptských lietadiel priamo na zemi. Ďalšie nasadenie parašutistov bolo pri At -Tur. I Izraelčania sa poučili a v nasledujúcej tzv. šesťdňovej vojne v roku 1967 neskôr zničili egyptské letectvo ešte na zemi. V tejto dobe stále velil para jednotkám A.Šaron a existovalo špeciálne 101. komando. Ďalšie akcie si parašutisti pripísali v ďalších rokoch hlavne pri akciách proti únoscom lietadiel, ukoristenie ruského radaru. Najznámejším bol úspešný zásah v júli 1976 proti únoscom lietadla Air France - Airbus A-300 linky AF 139 na letisku v ENTEBBE. Za zaznamenanie stojí, že na zásahu sa podieľali jednotky vtedajšieho pplk. Benjamin „Yoni" Netanyahu (*1949). Izraelské výsadkové sily mali naposledy 5 výsadkových brigád, z toho dve boli naplnené na 100 %, ostatné na 50 %.

Čo dodať na záver? Nie je žiadnym prekvapením, že väčšinu izraelských politikov vyniesla do veľkej politiky služba v elitných vojenských jednotkách. Dozvedeli ste sa tiež, že izraelská národná hrdinka Ch.Reiková má slovenské korene. Niektoré informácie k účasti slovenských „Židov" vo vojenských operáciach sa dajú ešte dohľadať. Poslední žijúci účastníci alebo ich rodinní príslušníci sa podľa možností zúčastňujú rôznych spoločenských podujatí napr. osláv SNP v Banskej Bystrici. Krajanská spoločnosť Hitachdut (predseda Nathan Steiner *1933 Bratislava) v Izraeli úzko spolupracuje so slovenským zastupiteľským úradom v Tel Avive.

Pripravujeme články „Slováci v cudzineckej légii" a „Ženy – parašutistky v II. svetovej vojne".

Vlado Gajdoš

Drobné správy

J. Jehlička, G. Koubek, Z. Kaplán svetové rekordy v skupinovom zoskoku zo stratosféry, keď vyskočili z pumovnice reaktívneho bombardéru IL 28 (typové označenie TH 14) vo výške 12580 m cez deň a nato z 12815 m v noci. Tento zoskok bol jedným zo svetlých príkladov úspešnej spolupráce vojenských letcov a športových parašutistov.

- Z Olomouca sa nám ozval Honza Havlíček, ktorý bol nedávno zvolený za predsedu PARA VETERÁN KLUBU V Olomouci. Najprv nám pochválil Barety a potom poďakoval za to, že sa prostredníctvom Č. Baretov môže skontaktovať so starými kamarátmi. Ponúka aj mailovú adresu: havlicek.jan.ol@seznam.cz.

V pošte sa nám 4.3.07 objavil tento e-mail.

Vážení přátelé parašutismu, dovolte mě abych Vám pochválil Váš časopis, který je obsahem velmi kvalitní. Je zároveň moji povinností Vám oznámit že dnes zemřel náš náčelník para Olomouc Josef Zatloukal. Jistě ho znalo od Vás hodně Vaších členů. Já jsem Stanislav Hanák nositel vyznamenání za statečnost od útvaru 8280 a u balonky jsem byl od 1959-1964 v Prostějově a jeden z mých velitelů a kolegů byl Jindra Starý. To vše pro pořádek, přeji Vám všem hodně zdraví.

Standa Horák sa nám ďalším mejlom bližšie predstavil, aj s fotografiou jeho príspevok uverejníme v budúcom čísle.

Najbližšie číslo nášho spravodaja vyjde: 30.6.2007 ● Kontaktná adresa: Pavel Franík, Kudlákova 1, 841 01 Bratislava, tel./fax: +421 2 6436 2349 ● Juraj Poláček, Úradnícka 12, 831 03 Bratislava, tel. +421 2 4464 2911, +421 903 25 36 36, e-mail: jpm@jpm.sk ● spravodaj Červené barety: www.jpm.sk ● Len pre vnútornú potrebu KVV